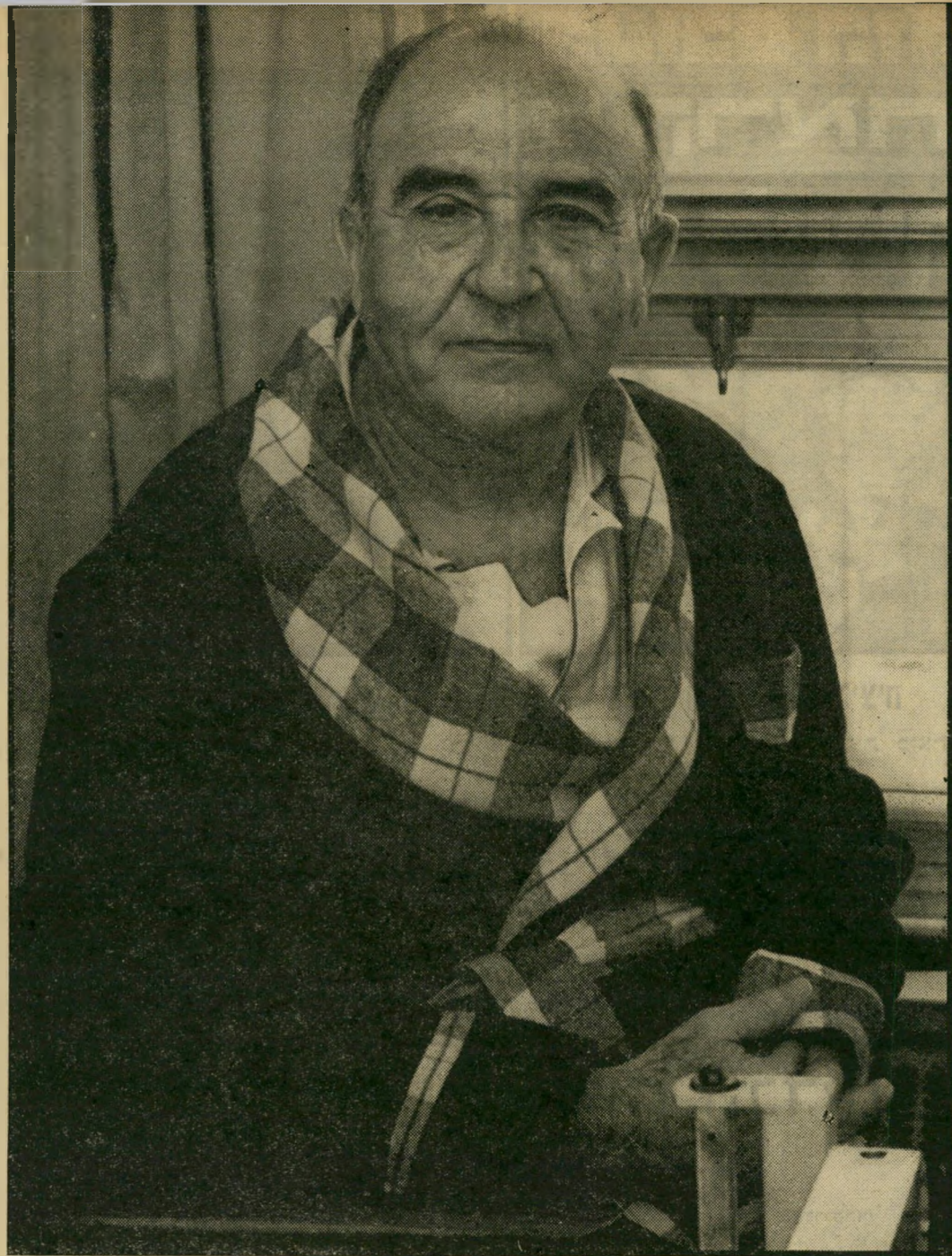

יכולה לגייס בתוכה את כוח-הרצון הדרוש כדי להתמודד עימן ברצינות.

תכונות אלה שלטו בישראל של תשכ"ו.

פרשת אייבי נתן היתה הבלוף הפיקטני ביותר בשנה זו — אבל היא היתה רחוקה מלהיות הבלוף היחיד.

להיפך: הבלוף היה המכנה המשותף של כמעט כל מאורעות השנה.

החל במערכת-הבחירות לכנסת השישית, בראשית תשכ"ו, ועד לחנוכת מישכן הכנסת בסוף השנה; מתנועת את"א ועד המרד בתנועת החרות; מתנועת החיתורים עד התוכנית ה"כלכלית החושה" — עבר הבלוף כחוט-השני במאורעות השנה.

ישראל הפכה בשנה זו גן-עדן של אנשי-חסידי-בור — אנשים המסוגלים להגיד כל דבר, מבלי להאמין בשום דבר. הבטחות-כזב נזרקו ביד רחבה, ונקלטו בנפש צמאה על-ידי ציבור שידע במעמקי ליבו כי הן כוזבות. בכל שהבלוף היה מגוחך יותר, כן נמצאו אנשי-ציבור רבים יותר וקנאים יותר שגורמו לעזרתו.

הביטוי המושלם לתופעה זו היה היצור שי-נקרא את"א.

מערכת-הבחירות של מפא"י לכנסת השישית לא היתה מבוססת על תוכנית כלכלית חדשה, או על הצעות חדשות לפתרון בעיות. לא היתה שום תוכנית, ולא היו שום היצעות. במידה שמפא"י אמרה בכלל דברים חיוביים, הרי היו אלה כוזבים, שהופרכו כולם, ללא יוצא מן הכלל, עוד בשנת תשכ"ו: יציבות כלכלית, קיום השכר הריאלי של העובד ושיטת חוספת היוקר, תעסיקה מלאה, ועוד ועוד.

אולם לא על אלה נבנתה מערכת-הבחירות. היא היתה כולה מיבנה מזנומנמלי של בלוף: המנהיג לוי אשכול יציל את הדמוקראטיה הישראלית מפני הסכנה הנוראה המאיימת עליה.

מי היה האויב האיום, אשר בגללו התלכדו תעשינים, אמנים ופרוטקציונרים סביב דגל אורח-תומכיהם? היה זה דויד בן-גוריון הזקן, איש-השנה של תשכ"ה, שפרש ממפא"י והקים מפלגה חלושה.

כאשר שלט בן-גוריון במדינה, כאשר נערי-חרצו חלשו על רוב ורועות-הכוח, התחרו ביניהם עסקני מפא"י ורוב אנשי את"א בליחור פניכסם. כל מי שהרים אז את קולו והזהיר בפני סכנת הדיקטטורה הבן-גוריונית, הוכרז על-ידם כבוגד.

אבל כשבן-גוריון נכשל, כשנעריו איבדו את כל מכשירי-כוחם, כששוב לא היו אלא מפלגה קטנה אחת מיני רבות — אז התעוררו לפתע כל מלחכי-הפינכה של אתמול כדי להציר מפניהם את המדינה.

כשנתגלתה חולשתה של רפ"י בטרם עת, בבחירות ל-הסתדרות, חיפשו אמני-הבלוף באופן קדחתני סכנה אחרת לדמוקרטיות. הם מצאו אותה בדמות תנועת-החרות, מפלגה יתיקה ושבעה, המכהנת מזה 17 שנה כאופוזיציה מכובדת וגאמנה בכנסת, המשולבת במישטר בכל רמ"ח אבריה.

היה זה בלוף עלוב, אך הוא הספיק. כי בלוף אינו צריך לשכנע. הוא דרוש רק כאמתלה לאותם הרוצים להתפתות ממילא.

אשכול מחליטו ערב הסמח הממשלה, גורם לגל שמועות על בריאותו

כולם מצאו את עצמם, למחרת היום, ליד שולחן אחד, משפחה גדולה ומאושרת, שבת אחים גם יחד.

על אותו שולחן היו מונחות כמה הצעות-חוק מוסכמות, בעיקר בשטח הדת. מפ"ם והליברלים העצמאיים הכריזו עליהן כעל נצחון גדול שלהם, מפני שאין בהן כפייה דתית, הדתיים הכריזו עליהן כעל נצחון גדול שלהם, מפני שהן מגבירות בהרבה את שלטון הדת במדינה.

הבלוף של התקציב

אחרי מחזה היתולי זה באה פעולתה הראשונה של הממשלה החדשה: הגשת תקציב המדינה. היה זה תקציב שלא כלל שום תוכנית כלכלית, שום קו חדש של הממשלה.

עיקרו היה התייקרות השלטון, התקציב עלה ב-15%, הגיע לסכום האדיר של 4.6 מיליארד לירות.

כדי להצדיק תקציב זה, בא הבלוף הבא: הצימצום.

בנאום דרמאטי לאומה, שלא הובא לכנסת, הכריז ראש הממשלה כי הוא מוריד ממנו 100 מיליון (שהיו למעשה חצי מזה).

לכך נתלווה אחד הבלופים היותר-ציניים של תשכ"ו — תנועת הוותורים, שהיתה המשך הבלוף של תנועת את"א.

כעבור חודשים נסתבר כי היתה זאת כולה אחיזת-עיןיים. שום ויתורים ממשיים לא היו, אך הדבר הספיק כדי לחפות על ייקור רוב שרתי הממשלה, ולהשכיח את ממדי התקציב עצמו.

בכנסת אישרה תקציב זה בהרמת-יד אוטומטית, מבלי לגרוע ממנו אף אגורה אחת — דבר ששום ממשלה אמריקאית לא היתה מעזיה אף לחלום עליו. אך בישראל, אישור הכנסת אינו אלא שימת חותמת-גומי על החלטת הממשלה. לכך דואג חוק המשמעת הקואליציונית.

הרוח הרעננה של הדור הצעיר, את חידושי האוטומציה והמודרניזציה והקירבנותיקה.

הבלוף היה שקוף מדי. רפ"י זכתה רק לחמישית ממיספר הקולות שניתנו למערך. למרות של מנהיגיה המפורסמים, לא זכתה אלא למיספר קולות העולה פי שבעה על אותם שניתנו לכוח החדש והבלתי-מוכר.

הבלוף של גח"ל היה שקוף עוד יותר. הוא אמר, ב-פשוטות: שתי מפלגות ישנות ויגעות, שנולדו לפני שני דורות ושבעיהן סיסמות מלפני שלושה דורות, הופכים אוטומאטית לכוח חדש וצעיר ברגע שהם מתחברים לגוש סכני אחד.

למרות שהבוחר של תשכ"ו היה צמא ל-בלופים נוחים, לא הצליחה התיימרות זו.

הבלוף של הקמת הממשלה

אחרי הבלוף הגדול של מערכת-הבחירות, בא הבלוף הממושך של הרכבת הממשלה. היו התלבטויות והתחבטויות, עמידה על עקרונות והצעות לקחי-סוד. זה נמשך ונמשך, שבוע אחר שבוע.

וכל אותו זמן ירע כל אזרח במדינה כי כל מפלגה בישראל, מחרות ועד מק"י, משתגעות להיות בקואליציה.

כמעט כולן משולבות ממילא בשלטונות הסוכנות היהודית, ההסתדרות והמועצות המקומיות. וכולן יודעות: במישטר החלוקה השורר בישראל, בו יונקת המפלגה את כספיה מן השלטון, כדאי להיות בקואליציה.

בסוף קמה הקואליציה בדיוק כפי שרצתה מפא"י. כל מי שמפא"י הציעה לו להצטרף — הצטרף. ובפי כל אחד היה בלוף משלו.

מפ"ם הצטרפה כדי להציל את הממשלה מידי הימין. הליברלים העצמאיים הצטרפו כדי להציל את הממשלה מידי השמאל. שתיהן הצטרפו כדי למנוע את השתלטות הדתיים, והדתיים הצטרפו כדי למנוע את השתלטות הכופרים.

הבלופים שלא הצליחו

אחד הרגעים הגדולים של תשכ"ו בא במוצאי ה-2 בנובמבר, כאשר החלו מסתמנות תוצאות הבחירות לכנסת.

מיד הוכח כי מערכת-הבלופים נחלה נצחון מזהיר: רוב המפלגות הפסידו מנדאטים, כל האחרות שמרו רק בקושי על כוחן. רק מפלגה אחת הגבירה את כוחה בהרבה: מפא"י, שלבשה את מעטה המערך.

מאותו רגע נדם קולם של את"א. אך רבים מיוזמי תנועה זו מצאו זה את זה שוב כעבור ארבעה חודשים, בעריכת הפולחן לאייבי נתן. אולם היה עוד גוף נחול נצחון בבחירות — ולנצחון זה היתה משמעות דחקה מפני שהיה האנטי-תיזה הגמורה לאת"א. הוא לא התבסס על בלופים, לא הבטיח הבטחות סרק, לא מומן על-ידי קרנות-סודיות, לא משך אליו כדאי ניקים ופרוטקציונרים.

14,124 אזרחים הצביעו בבחירות בעד הכוח החדש, ו-העניקו לו כמעט שני מנדאטים. בפי הכוח הזה היו תשובות בלתי-סופולאיות לאתגרי הדור, והוא הבטיח להתמודד עימם ברצינות. לא היו לו שכירים, מנגנון, חברות כלכליות. בעוד שכל מנדאט אחר בכנסת השישית עלה למפלגות כשני מיליון לירות, הוצאו על מנדאט הכוח החדש 35 אלף ל"י — והיו שטענו שגם זה היה מיותר.

חשוב יותר: למעלה מאלף מתנדבים, רובם צעירים ו-צעירות נלהבים, אך גם רבים בגיל-העמידה, אינטלקטואלים, ופועלים, הוזרו ביום הבחירות בגלוי והופיעו כמשקיפי הכות החדש בוועדות הקלפי.

כאן, בפעם הראשונה אחרי דור, קם כוח פוליטי חדש באומה, שהצליח לרכוש לו דריסת רגל ממשית על כמת ההכרעות. היתה זאת אחת התופעות החשובות ביותר של תשכ"ו — דווקא מפני שהיתה יוצאת-דופן באווירת ה-בלופים הקלים.

שתי המנוצחות העיקריות במערכת הבחירות ניסו, לעומת זאת, להיאחזו בבלופים, שלא עוררו אימון והו. רמ"י העמידה פנים כאילו רסיס של מפא"י, שפרש ממפלגת-האם בגלל שגועותיו הפרטיים של מנהיג בן 79, מייצג את